

Motion till riksdagen 2023/24:992

av **Jessica Wetterling m.fl. (V)**

Riksdagsledamöternas arvoden och villkor

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagsstyrelsen bör återkomma med förslag om att binda nivån på riksdagsledamöternas grundarvode till 100 procent av ett prisbasbelopp per månad och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagsstyrelsen bör se över hur de extra ersättningar som finns för uppdrag direkt knutna till riksdagsarbetet kan avskaffas och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagsstyrelsen bör återkomma med förslag till tilläggsbestämmelse i riksdagsordningen som innebär en reglering av antalet vice ordförande i riksdagens utskott och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagsstyrelsen bör se över reglerna för riksdagsledamöternas boende i syfte att strama upp och tydliggöra regelverket och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2 Inledning

Att bli vald till riksdagsledamot är ett av de finaste uppdragen som finns. Riksdagsledamöter ska vara representativa både för sitt parti och dess ståndpunkter och för folket. Jämfört med de flesta inom väljarkåren har riksdagsledamöterna mycket höga månadsarvoden. Det riskerar att skapa en förtroendeklyfta mellan de folkvalda ledamöterna och människorna de representerar.

Sedan 1998 har grundarvudet ökat från 30 300 kronor till 73 000 kronor per månad för 2023. Att arvodet fortsatt har höjts trots de senaste årens kriser där pandemin och krigets påverkan på samhällsekonomin lett till hög inflation, höga el- och matpriser samt höjda räntor är extra uppseendeväckande. Särskilt eftersom vanliga hushåll och löntagare under samma tid fått stå tillbaka ekonomiskt.

Riksdagsledamöterna tillhörde redan innan dessa samhällskriser den grupp höglönlade i samhället som tjänat mest på den tidigare förda politiken eftersom jobb-

skatteavdragen har gett dem tusentals kronor extra per månad. Vidare togs värns-katten bort efter årsskiftet 2019/20, vilket har inneburit en ytterligare skattelättnad för riksdagsledamöter. Den sänkta brytpunkten för statlig skatt har också årligen medfört lägre skatt för bl.a. riksdagsledamöter även om regeringen föreslår en tillfällig paus för 2024. Det finns dock argument för att arvodet ska vara förhållandevis högt. Ett någorlunda högt arvode minskar risken för att personer avstår från att kandidera till riksdagen av ekonomiska skäl. Vidare ska lagstiftare i Sveriges högsta beslutande politiska organ vara omutbara, dvs. inte kunna påverkas ekonomiskt för att fatta beslut i en viss riktning. Det är den egna övertygelsen och partiets politik som ska avgöra den enskilda ledamotens olika ställningstaganden, inte ekonomiska överväganden.

Vänsterpartiet föreslår att nivån på arvodet fastställs till ett prisbasbelopp per månad, vilket är 57 300 kronor för år 2024 (SCB 2023). Även om detta är långt utöver vad majoriteten av landets väljare tjänar så vore det en klart rimligare nivå på arvodet som samtidigt tillgodoser argumenten enligt ovan. Att knyta arvodet till prisbasbeloppet har också den fördelen att arvodet inte skulle vara föremål för ständig diskussion och nya årliga beslut. Vidare skulle administrationen förenklas och kostnaden för staten minska.

För år 2024 uppskattas kostnaden för riksdagsledamöternas arvode uppgå till ca 440 miljoner kronor. Om grundarvode i stället sätts till ett prisbasbelopp per månad beräknas kostnaden sjunka till drygt 320 miljoner kronor per år, alltså en minskning med omkring 120 miljoner kronor. Vänsterpartiet föreslår därför en minskning av anslaget med 120 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag för 2024 (riksdagens utredningstjänst, RUT, dnr 2023:518). Mer om vårt budgetförslag finns att läsa i vår motion för utgiftsområde 1 (2023/24:V630).

Riksdagsstyrelsen bör återkomma med förslag om att binda nivån på riksdagsledamöternas grundarvode till 100 procent av ett prisbasbelopp per månad. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge riksdagsstyrelsen till känna.

3 Riksdagsledamöternas ersättningar

Vänsterpartiet anser att de extra ersättningar som finns för olika uppdrag direkt knutna till riksdagsarbetet är onödiga utgifter för staten. En ledamot som är ordförande i ett utskott eller i EU-nämnden har ett tillägg på 20 procent och vice ordföranden ett tillägg på 15 procent. Det finns även fasta tillägg för ledamöter som har andra uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ som härrör från ledamotsuppdraget, exempelvis riksdagsstyrelsen. De extra ersättningarna ska kompensera för att uppdraget är särskilt arbetskrävande. Det är dock fullt möjligt för partierna att fördela arbetet inom riksdagsgruppen så att de ledamöter som har dessa uppdrag avlastas när det gäller andra delar av riksdagsuppdraget. Det är därför rimligt att ersättningar för uppdrag direkt knutna till riksdagsarbetet avskaffas.

Riksdagsstyrelsen bör se över hur de extra ersättningar som finns för uppdrag direkt knutna till riksdagsarbetet kan avskaffas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge riksdagsstyrelsen till känna.

4 Antal ordföranden i riksdagens utskott

Efter valet hösten 2018 valde flera av riksdagens utskott och EU-nämnden att tillsätta andre och tredje vice ordförande. Vänsterpartiet anser att denna utvidgning av antalet vice ordförande innebar en onödig kostnadsökning för staten. Enheten ledamots-administration och ekonomienheten inom Riksdagsförvaltningen har gjort en beräkning av hur mycket högre kostnaderna, under föregående mandatperiod, blev med 25 vice ordförande jämfört med, som tidigare, 16 vice ordförande. Inklusiva sociala avgifter blev merkostnaden cirka 1 500 000 kronor per år (RUT, dnr 2021:305).

Riksdagsordningens 7:e kapitel innehåller bestämmelser om hur riksdagens utskott ska tillsättas och arbeta. Det finns bl.a. regler om vilka utskott som ska tillsättas och hur många ledamöter dessa ska innehålla. Dock saknas helt bestämmelser om ordförande och vice ordförande för utskotten. Det är således helt upp till varje utskott att bestämma antal vice ordförande. Historiskt har utskotten utsett en ordförande och en vice ordförande. Vänsterpartiet anser att det är rimligt att riksdagen fastställer denna ordning för att undvika en upprepning av utskottens utökning av antalet vice ordförande som skedde efter valet 2018.

Riksdagsstyrelsen bör återkomma med förslag till tilläggsbestämmelse i riksdagsordningen som innebär en reglering av antalet vice ordförande i riksdagens utskott. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge riksdagsstyrelsen till känna.

5 Riksdagsledamöternas boende

För att ha rätt till en övernattningsbostad ska riksdagsledamoten enligt gällande regler ha sitt tjänsteställe mer än 50 kilometer från Riksdagshuset. Det innebär att ledamoten ska vara folkbokförd mer än 50 kilometer från Riksdagshuset och på sin folkbokföringsadress disponera en bostad inrättad för permanent bruk för ledamoten och eventuell familj. Om Riksdagsförvaltningens övernattningsbostäder inte skulle räcka till alla ledamöter som har rätt till en övernattningsbostad, eller om det finns särskilda skäl till följd av ledamotens personliga förhållanden, har ledamoten i stället rätt till ersättning för kostnader för eget ordnat övernattningsboende (logiersättning). Särskilda skäl kan exempelvis vara sjukdom, funktionsnedsättning, familjeförhållanden eller liknande omständigheter som ställer särskilda krav på bostaden. En egen övernattningsbostad kan vara en egen bostads- eller hyresrätt, eller en bostad som ledamoten hyr i andra hand. Den maximala ersättningen är 8 600 kronor per månad.

Lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter ändrades 1 juli 2022 i syfte att strama upp regelverket för bl.a. logiersättningen vilket är positivt.¹ För ledamöter som hade pågående utbetalning av logiersättning när de nya reglerna trädde i kraft, gäller de tidigare reglerna. Dessa ledamöter har också i fortsättningen rätt till logiersättning under förutsättning att de är folkbokförda mer än 50 kilometer från Riksdagshuset.

Dessvärre har det uppdragats flera fall där riksdagsledamöter medvetet utnyttjat systemet med logiersättning för att få pengar de inte har rätt till.² Det handlar t.ex. om att ledamöter folkbokfört sig på platser där de inte haft sitt egentliga permanenta

¹ 2021/22:RS2.

² Se t.ex. Uppdrag granskning Maktens bostäder, 8 juni 2022.

boende, enbart för att kunna få ersättning för en övernattningslägenhet och traktementen. Att riksdagsledamöter myglar sig till ersättning från skattemedel är djupt skadligt för väljarnas förtroende och för vårt politiska system. Vänsterpartiet anser därför att det behövs en bättre kontroll av att riksdagsledamöternas folkbokföringsuppgifter verkligen stämmer i praktiken.

Riksdagsstyrelsen bör se över reglerna för riksdagsledamöternas boende i syfte att strama upp och tydliggöra regelverket. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge riksdagsstyrelsen till känna.

Jessica Wetterling (V)

Nadja Awad (V)

Tony Haddou (V)

Gudrun Nordborg (V)